

Vzpomínka na profesora Arnošta Kotyka (1930 - 2020)

Prof. RNDr. Arnošt Kotyk, DrSc. zemřel v neděli 9. srpna 2020 krátce poté, co v kruhu rodiny a přátel oslavil 12. července úctyhodné devadesáté narozeniny. Arnošt Kotyk byl významným představitelem naší biochemie, zejména oblasti výzkumu biologických membrán a membránového transportu. Vnímali jsme ho jako ústřední postavu membránové vědy v bývalém Československu, či jako zakladatele školy membránového transportu. Svoji vědeckou dráhu spojil s Akademií věd, nejprve s Mikrobiologickým ústavem a posléze s Fyziologickým ústavem. Arnošt Kotyk byl nadán nejenom pro přírodní vědy, ale také pro cizí jazyky. To mu výrazně usnadňovalo navazování a rozvíjení kontaktů s kolegy v zahraničí už za minulého režimu. Pomáhala mu v tom jistě i jeho nebývalá společenská obratnost. Za mých studentských let prožitých v Praze na Albertově byl příležitostně zván k přednášení membránových lekcí do pokročilých předmětů biochemického kurikula a byl to pro nás vždycky zážitek, podobně jako exkurze do Kotykovy laboratoře membránového transportu v Krči. Arnošt Kotyk, tehdy pan docent, byl opravdovým arbitrem elegance s poutavým, výrazově velmi přesným až ukázněným způsobem přednesu. Takový byl zcela jistě i ve své vědecké práci, současně však společensky zábavný, rád vyprávěl, a v tom se právě promítala i jeho láska k jazyku mateřskému a jazykům dalším. Kotykův tým membránového transportu se těšil velkému věhlasu doma i v zahraničí, za původní poznatky o molekulových mechanismech membránového transportu u kvasinek se Kotykovu týmu dostalo státního vyznamenání, ale hlavně též značné zahraniční reputace. Na začátku 70. let minulého století měli na svém kontě velmi zdařilou učebnici membránového transportu vydanou v New Yorku. Následovaly další hodnotné monografie včetně 'Biochemie transportních pochodů' od autorského kolektivu J. Horák, A. Kotyk a K. Sigler (Praha, Academia, 1984). Ta byla pro nás vyhledávaným zdrojem poznatků z dynamicky se rozvíjející oblasti biochemie a molekulární biologie membrán. Po pádu železné opony v roce 1989 se Arnošt Kotyk soustředil též na překladatelskou a vydavatelskou činnost, vedle překladů několika knížek popularizujících moderní pohled na procesy v živé hmotě, měl mimořádnou zásluhu na českém vydání učebnice 'Biochemie' od manželů Voetových (Praha, Victoria Publishing, 1995), podobně též na českém vydání 'Albertse' neboli učebnice 'Základy buněčné biologie' (Ústí nad Labem, Espero Publishing, 2005). Obě tato velká díla slouží dosud leckde jako doporučené a oblíbené učebnice v češtině pro studenty přírodních věd a příbuzných oborů. Profesor Kotyk byl dlouholetým členem naší společnosti a coby předseda její názvoslovné komise pečoval o kultivaci biochemického názvosloví, terminologie a odborného jazyka celkově. Činil tak v době, kdy do biochemie a molekulární biologie měla teprve přijít "omiková" éra a s ní jen těžko zvládnutelná obrana před anglicismy. Pomalu si začneme uvědomovat, jak bychom potřebovali pana profesora Kotyka pro jazykovou kultivaci odborného vyjadřování v naší vědní oblasti. V opačném případě se nám může přihodit, že ztratíme kontakt se širokou veřejností, ta nám pak přestane rozumět, což by mohlo mít docela závažné důsledky. A to nemluvě o našich studentech v českých studijních programech, ani na ně nesmíme zapomínat. Výčet zásluh profesora Kotyka pro biochemickou společnost určitě nekončí, zmínit bych měl rozhodně jeho dlouholetou „diplomatickou službu“ v IUBMB a vedení národního komitétu biochemické unie.

Profesor Arnošt Kotyk zůstane v našich srdcích a vzpomínkách jako výrazná vědecká osobnost, která významným způsobem přispěla k mezinárodnímu věhlasu naší země v oblasti biochemie buněčných membrán a membránového transportu. Patří mu naše veliké poděkování za všechno to dobré, co pro naši biochemii vykonal.

Čest jeho památce!

Libor Grubhoffer

předseda ČSBMB